

PRAKTIČNI VIDIKI NAROČANJA EKO ŽIVIL NA PRIMERU MOL

Marjeta BIZJAK
Služba za javna naročila Mestne občine Ljubljana

Problemska konferenca o naročanju ekoloških živil
Ljubljana, 12. 4. 2016

LJUBLJANA – ZELENA PRESTOLNICA EVROPE 2016

Ljubljana je naziv prejela, ker smo po besedah Evropske komisije naredili največ sprememb v pravo smer v najkrajšem časovnem obdobju.

ZRAK: Že 74% gospodinjstev se ogreva s sistemom daljinskega ogrevanja in z zemeljskim plinom.

PROMET: Zapore cest, več „zelenih“ avtobusov, Bocikelj, prednost pešcem in kolesarjem.

NARAVA: Kar 542 kvadratnih metrov zelenih površin na prebivalca, na novo urejenih 80 ha zelenih površin.

ODPADKI: 63% ločeno zbrani odpadki, kar je največ med prestolnicami v Evropi; prvo glavno mesto v EU v programu „zero – waste“.

Zasnova značilnih pridelovalnih območij v MOL

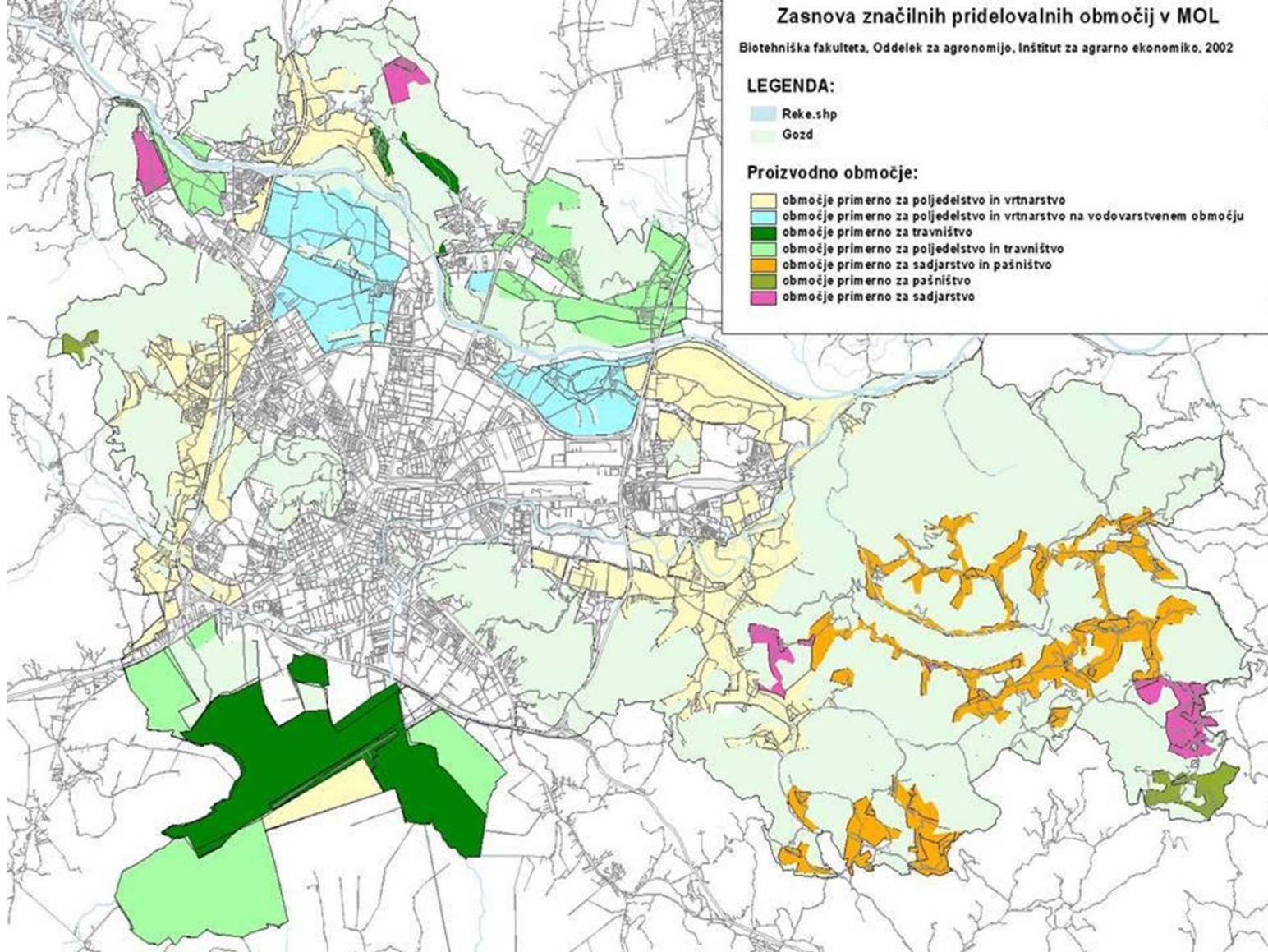
Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, Inštitut za agrarno ekonomiko, 2002

LEGENDA:

- Reke.shp
- Gozd

Proizvodno območje:

- območje primerno za poljedelstvo in vrtnarstvo
- območje primerno za poljedelstvo in vrtnarstvo na vodovarstvenem območju
- območje primerno za travništvo
- območje primerno za poljedelstvo in travništvo
- območje primerno za sadjarstvo in pašništvo
- območje primerno za pašništvo
- območje primerno za sadjarstvo

Površina MOL 27.499 ha (8.831 ha kmetijskih površin / 11.534 ha gozda)

LJUBLJANA. **Zate.**

www.zelenaljubljana.si
www.ljubljana.si

Mestna občina
Ljubljana

SAMOOSKRBNI POTENCIAL MOL

- do 50% (Fodmetres) potrebne oskrbe s kakovostno hrano je sposobno zagotoviti mesto zase, z razpoložljivimi površinami in pridelovalci
- Leta 2010 (popis kmetijstva)
  - 826 kmetijskih gospodarstev
  - 7 ha povprečna velikost kmetijskega gospodarstva.

NAČIN SODELOVANJA MED MOL IN JAVNIMI ZAVODI (VRTCI, ŠOLAMI)

- MOL je ustanoviteljica 23 vrtcev (13.031 predšolskih otrok) in 47 osnovnih šol (21.993 učencev)
- MOL je za javne zavode *po pooblastilu* od 2011 izvedla 114 postopkov oddaje javnih naročil
- Prejetih 5 zahtevkov za revizijo po sprejemu odločitve o oddaji javnega naročila (v 3 primerih DKom pritrnila naročniku, 1 umik zahtevka, 1 zahtevek je bil zavržen)
- MOL se ni odločila za izvajanje skupnih javnih naročil za živila (večja možnost prijave manjših in srednje velikih ponudnikov, dostava na več sto lokacij dnevno v jutranjih urah (med 5.00 in 7.00 uro), specifične potrebe posameznih naročnikov (organizacija kuhinje ipd.)...)
- Sodelovanje je doslej potekalo na podlagi tretjega odstavka 16. člena ZJN-2
- Sodelovanje bo odslej potekalo na podlagi *tretjega odstavka 66. člena ZJN-3*
- Med *člani strokovne komisije* so predstavniki javnega zavoda (organizatorji prehrane in zdravstveno – higienskega režima, vodje prehrane) in predstavniki Službe za javna naročila MOL
- Pooblastilo JZ je izdano do pravnomočnosti odločitve o oddaji javnega naročila. Okvirne sporazume z izbranimi ponudniki naročniki sklepajo sami, prav tako sami obdobjno odpirajo konkurenco in statistično poročajo o realizaciji

RAZPISNI POGOJI PRI ŽIVILIH

MOL v razpisih za dobavo živil dosledno upošteva določbe iz **Uredbe o zelenem javnem naročanju** (Ur. l. RS, št. 102/11, 18/12, 24/12, 64/12, 2/13 in 89/14), **Priloga 2**: Temeljne in dodatne okoljske zahteve za živila, pijače, kmetijske pridelke za prehrano in gostinske storitve.

1. Določanje predmeta javnega naročila: *Dobava konvencionalnih in ekoloških živil ...;*
2. Naročnik v tehničnih specifikacijah določi, da mora biti najmanj 10% živil pridelanih na ekološki način: *razpisani so sklopi, kjer naročnik zahteva izključno ekološka živila;*
3. Merila za izbor: *merilo „več ekoloških živil“ in merilo „embalaža“;*
4. *Pogodbeno določilo: V primeru, da ponudnik ne izpolnjuje pogodbenih obveznosti na način, predviden v pogodbi o izvedbi javnega naročila, naročnik odstopi od te pogodbe.*

UREDBA O ZELENEM JAVNEM NAROČANJU IN MERILA PO ZJN-3

Tretji odstavek 4. člena uredbe:

Kadar uredba za posamezen predmet javnega naročanja določa več tehničnih specifikacij, pogojev za ugotavljanje sposobnosti ponudnika, meril za izbor najugodnejše ponudbe ali dodatnih določil, ki se vključujejo v pogodbo o izvedbi javnega naročila ali okvirni sporazum, MORA naročnik v postopek javnega naročanja vključiti VSE TEMELJNE OKOLJSKE ZAHTEVE, opredeljene v tej uredbi in njenih prilogah.

Četrty odstavek 6. člena uredbe:

Kadar naročnik upošteva strožje okoljske zahteve od temeljnih okoljskih zahtev iz Priloge 1 do 13 te uredbe ali kadar temeljne okoljske zahteve, za katere ta uredba določa, da se vključijo med merila za izbor najugodnejše ponudbe, vključi med tehnične specifikacije, pogoje za ugotavljanje sposobnosti ali kot določila pogodbe o izvedbi javnega naročila ali okvirni sporazum, se šteje, da je ravnal v skladu s to uredbo.

Osmi odstavek 84. člena ZJN-3: Pri merilih za izbiro ponudbe pri naročanju živil se prednostno upoštevajo živila, ki so v shemah kakovosti (na primer sezonsko pridelana živila na integriran način, sezonsko pridelana živila na ekološki način ipd.), živila, ki so proizvedena po nacionalnih predpisih o kakovosti živil ter živila, ki so trajnostno pridelana in predelana in je zagotovljena višja kakovost živil z vidika večje svežine ali nižjih obremenitev pri prevozu.

OMEJITVE - 1

FINANČNE OMEJITVE

1. Omejitve pri zagotavljanju sredstev, ki so namenjena za financiranje obrokov:

VRTCI: 4 obroki dnevno, 38,85 EUR mesečno na otroka

ŠOLE: do 4 obroki dnevno; cena malice za leto 2015/2016 0,80 EUR, cena drugih obrokov po ceniku (strošek praviloma krijejo starši otrok, izjeme veljajo za prejemnike subvencij, kar je odvisno od višine povprečnega mesečnega dohodka na osebo kot je določen v odločbi za otroški dodatek)

2. Višje cene ekoloških živil

VRSTA ŽIVILA	VIŠJA CENA EKO ŽIVIL
Mleko in mlečni izdelki	4,7 do 5,3 krat dražje
Meso in mesni izdelki	2,2 do 3,0 krat dražje
Kruh in drugi pekovski izdelki	3,0 krat dražje
Sadje in zelenjava	2,0 do 2,2 krat dražje

OMEJITVE - 2

DRUGE OMEJITVE

1. Manj ponudnikov ekoloških kot konvencionalnih živil na trgu: vendar se stanje izboljšuje (predvsem pekarn ekoloških pekovskih izdelkov)
2. Slovenija na področju ekoloških živil ni samooskrbna: po podatkih le cca. 20 odstotna, 80 odstotkov je uvožene (Vir: Delo, marec 2013)
3. Omejitve spreminjanja cen skladno s Pravilnikom o načinih valorizacije denarnih obveznosti, ki jih v večletnih pogodbah dogovarjajo pravne osebe javnega sektorja (Uradni list RS, št. 1/04): druge tržne poti so za ponudnike privlačnejše (prodaja na tržnicah, gostinskim lokalom,...)

POTRDILA ZA EKOLOŠKA ŽIVILA - 1

MKGP je pooblastilo tri organizacije za kontrolo in certificiranje ekoloških proizvodov:

- Bureau Veritas d.o.o.,
- Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze v Mariboru in
- Inštitut KON-CERT.

Ekološki proizvodi so proizvodi, za katere je bil izdan certifikat, da so bili pridelani v skladu z:

- Uredbo Sveta (ES) št. 834/2007 z dne 28. junija 2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 2092/91 (UL L št. 189 z dne 20. 7. 2007, str. 1) in
- Uredbo Komisije (ES) št. 889/2008 z dne 5. septembra 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora (UL L št. 250 z dne 18. 9. 2008, str. 1)

POTRDILA ZA EKOLOŠKA ŽIVILA - 2

PROBLEMI:

- kljub enakim pravilom se certifikati izdani s strani različnih organizacij med seboj razlikujejo, kar naročnikom otežuje preverjanje (na nekaterih so samo splošna poimenovanja izdelkov, nekateri navajajo se gramaturo);
- ponudnikom dopolnjevanje prilog certifikatov povzroča dodatne (visoke!) stroške;
- zahteva, da morajo imeti dobavitelji ekoloških živil certifikat za distribucijo ekoloških živil, ki glasi na njihovo ime, je med ponudniki povzročilo veliko negotovanja;
- problem nadzora nad ponudniki ekoloških živil (predvsem pri svežem sadju in zelenjavi).

POTRDILA GLEDE EMBALAŽE - 1

Uredba glede merila „embalaža“ kot „zeleno“ opredeljuje naslednje vrste embalaže:

- sekundarno embalažo in/ali transportno embalažo, ki vsebuje več kot 45% recikliranih materialov, ali
- embalažo, ki temelji na obnovljivih surovinah, ali
- enotno embalažo (in ne v posameznih/manjših enotah) ali
- povratno embalažo.

Dokazila:

- seznam surovin in embalažnih materialov, iz katerih je izdelana embalaža, in njihov delež v celotni embalaži, ali
- potrdilo, da ima blago znak za okolje tipa I, ali
- ustrezno dokazilo, iz katerega izhaja, da embalaža izpolnjuje zahteve (kaj šteje naročnik kot ustrezno, mora navesti v RD!).

POTRDILA GLEDE EMBALAŽE - 2

PROBLEMI:

- potrdila, ki jih predvideva uredba, v Sloveniji ni,
- člani strokovnih komisij niso kemiki, zato v uredbi predlagana dokazila za naročnike niso ustrezna,
- ponudniki v ponudbe vlagajo izjave o skladnosti polimernih materialov, Izjave o skladnosti v skladu s Pravilnikom o polimernih materialih in izdelkih, namenjenih za stik z živili, potrdila o pridobljeni Zeleni piki.

Znamka Zelena pika na embalaži označuje, da je za to embalažo plačana embalažnina družbi za ravnanje z odpadno embalažo, ki deluje v skladu z načeli, določenimi v Direktivi Evropskega parlamenta in sveta 94/62/ES in njej ustrezni nacionalni zakonodaji.

MOŽNE REŠITVE V PRIHODNJE

- Spremenjeni jedilniki za hrano višje kakovosti ob enakih stroških (primer: manj mesa na jedilnih);
- Še večja ponudba na trgu, s čimer se pritisk na cene ekoloških živil poveča;
- Povezovanje ponudnikov, kar znižuje tveganje glede realizacije naročil;
- Priprava podlage za ustrezna potrdila za „eko embalažo“ ...

HVALA ZA POZORNOST!

